

ELŐSZÓ

Budapest, sőt talán az ország legrégebb, folyamatosan működő, nemzedékeket átívelő amatőr színháza 1964-ben alapított színházunk.

A csoport alapítója Szeifner Ferencné (Csetényi Anikó), Budapest XVII. kerületének kiemelkedő pedagógusa, alkotóművésze és szervezőegyenisége volt, aki 2005-ig, haláláig vezette színházunkat. Az Ascher Oszkár Színház művészeti vezetője 1995-től Timár Tibor lett, aki előbb Anikóval együtt, majd 2005-től egyedül vezeti az Ascher Színházat.

Színházunk elődje a Fürst Sándor Gimnázium színjátszó szakköre volt, ahol Anikó magyar-angol szakos tanárként dolgozott.

Az akkori gimnazisták 1964-ben kaptak rá a színjátszás ízére, amikor Shakespeare születésének négyszázadik évfordulójára nagyszabású emlékműsort készítettek. Annyira megtetszett nekik a közös játék, hogy együtt maradtak, rendszeres foglalkozásokat tartottak, és minden évben egy-egy produkcióra készültek, melyeket a XVII. kerületi Dózsa Művelődési Ház színpadán adtak elő.

A csoport életében 1970-ben döntő fordulat következett be: Barsy Géza, egyik alapító tagunk javaslatára a gimnázium épületében az akkori színjátszó tagok önálló színpadot építettek, a csoport pedig felvette a neves előadóművész, az akkor öt éve elhunyt Ascher Oszkár nevét. 1970. október 24-én „Minden versek titkai” címmel színpadavató és névadó ünnepélyt tartottunk, amelyen az Ascher család több tagja is megjelent. A színpad szinte teljes egészében a diákok keze munkája volt.

Az alkalmi produkciókra összeállt társulatokból ettől kezdve önálló, zárt közösség lett választott vezetőséggel, tagsági igazol-

vánnyal rendelkező társulati tagokkal, tudatos műsortervvel. A csoporthoz felvételi meghallgatás útján lehetett bekerülni. Az újonnan felvett tagok részére egyéves (ingyenes) stúdióképzést vezettünk be. Önálló produkciók mellett helyzetjáték-versek, diákirók estjei, vidéki csoportok vendégszereplései, meghívott előadók önálló estjei színesítették a programkínálatot.

A csoport művészi arculata kezdetben eltért a későbbitől. Ugyan már akkor is kísérleteztünk önálló színdarabok bemutatásával, de előadásaink többsége ekkor még a verses, szerkesztett irodalmi műsorok, pódiumjátékok felé hajlott. Ebben a korszakban többször vettünk részt színjátszó fesztiválokon, diáknapokon.

A csoporthoz korábban kizárólag középiskolások tartoztak, de éreztük, lassacskán kezdjük kinőni a gimnázium kereteit. Az elballagó diákok közül egyre többen jártak vissza játszani, a felvételi meghallgatásokon pedig kezdett felfelé tolni a jelentkezők korosztálya. A megváltozott körülményekhez alkalmazkodva igyekeztünk önálló székhelyet keresni magunknak. 1976-tól – kilépve a gimnáziumból – csaknem tíz éven át vándoroltunk a XVII. kerület egyik kultúrházából a másikba. Egy évig a „senki földjén”, lakásokon próbáltunk, előadóeste- ket tartottunk.

A Dózsa Művelődési Központ rákosligeti kultúrházába fogadtak be először, majd fél év után áthelyeztek minket az Edző téri kultúrházba, ahol több mint kétszeresére nagyobbítottuk az ottani, már meglévő színpadot. Egy év múlva innen is költöznünk kellett. Új helyünknek a rákoskerti kultúrház lepusztult ifjúsági klubját jelölték ki. Rendbe hoztuk azt is. Csakhogy itt az idősök otthonával kellett osztoznunk: nappal az idősök volt, este mi próbálhattunk.

A sok hányódás után, 1986-ban a csoport végre révbe ért. A Rákoskerti Művelődési

Klub (ma: Rákoskerti Művelődési Ház) megteremtette a lehetőséget, hogy önálló színháztermet kapjunk. A művelődési ház pin-céjét átépítve ötvenfős, emelkedő, mobil dobogórendszerű nézőteret és színpadot alakítottunk ki, melyhez parányi öltöző és technikai fülke is tartozik. Stúdiószínházunkat „éjjel-nappal” használhatjuk, heti több alkalommal tartunk az esti órákban próbákat, előadásainkat pedig hétvégén tekinthetik meg az érdeklődők, évadonként körülbelül harminc alkalommal.

Társulatunk tagjai 1995 és 2009 között részt vettek a Dózsa (ma Vigyázó Sándor) Művelődési Ház Rigel Színpadának tevékenységében is. Jelenlegi fenntartónk, a Vigyázó Sándor Művelődési Központ vezetése, valamint Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzatának képviselői – lehetőségeikhez mérten – mindenben támogatnak bennünket.

Az Ascher Oszkár Színházat a XVII. kerület színházaként tartja számon a közönség, de ma már sokan látogatják előadásainkat a főváros más kerületeiből is. Csoportunk jelentős helyet foglal el kerületünk kulturális életében (a kezdeti időszakban még színházpótló szerepet is betöltöttünk a XVII. kerületben). Ám ennél is fontosabbnak érezzük azt az önképző, közösség- és személyiségformáló, hagyományteremtő tevékenységet, ami a csoportban folyik. Színházunknak mint önszerveződő közösségnek rendkívül nagy a megtartó ereje: ápoljuk hagyományainkat, közös rendezvényeket, jubileumi találkozókat, kiállításokat szervezünk. A művészi munka mellett saját magunk végzünk mindent: a díszletépítéstől a jelmezvarráson át a közönségszervezésig.

Előadásaink egyediségét talán éppen a családias jelleg adja: a nézők karnyújtásnyira ülve benne élhetnek a darabban, különös áramkört létrehozva a színjátszók és a közönség között.

Kiemelt feladatunknak tekintjük a magyar drámairodalom gyöngyszemeinek bemutatását, de a világirodalom klasszikusai-ból is szívesen válogatunk (leginkább az önkifejezésre is alkalmas drámai művek közül). Kortárs magyar premierjeinket a szerzők nemegyszer megtisztelték jelenlétükkel. Repertoárunkon szerepelnek új, kísérleti kezdeményezések, irodalmi és zenés előadóestek, valamint mesejátékok is.

Színesítettük palettánkat az általános iskolák felsőbb évfolyamai, illetve a középis-kolás diákok részére szervezett, úgynevezett „beavatató színházi műsorokkal” is: ezek az előadások lényegében ismeretterjesztő műsorok magáról a dráma művészetéről, amelynek során az elemzett jelenségeket színpadon megelevenítve, jelenetek bemutatásával illusztráljuk, majd azokhoz magyarázatokat is fűzünk.

Felkérésre szívesen veszünk részt a XVII. kerület rendezvényein magánszámokkal, verses műsorokkal is.

A bemutatókra való előkészületeken kívül nagy gondot fordítunk a tagság szakmai képzésére. Rendszeresen stúdiót működtetünk, ahol a felvételt nyert kezdők ingyenes alapképzést kapnak, majd vizsgaműsorral mutatkoznak be a társulat előtt. Mindezt kiegészítik az egész társulat részére szervezett szakmai kurzusok, színjátszófesztiválok, vendégcsoportok meghívása, valamint a nyári alkotótáborok.

Színházunk ma közel ötvenfős társulattal működik. (A kezdeti években az aktív társulati tagok létszáma évadonként körülbelül 15–20 fő volt csupán.)

Eleinte, a „hőskorban” egy-egy darabot mindössze néhány alkalommal (ötször-hatszor) tudtunk előadni, hiszen a közönséget is saját magunk szerveztük elsősorban ismerőseink, barátaink, rokonaink, diáktársaink köréből. Mára a közönség átalakult: már nemcsak a XVII. kerületből, hanem az

egész fővárosból látogatják előadásainkat, melyekre belépőjegyet telefonon, a Rákoskerti Művelődési Ház elérhetőségén lehet előjegyezni. Jelenleg nem ritka, hogy előadásainkat húsz-huszonöt alkalommal játsszuk, amelyek – miután lekerülnek a repertoárról – honlapunkon tekinthetők meg.

Az évtizedek folyamán változott a társulat összetétele is. Ma már alig-alig jellemző a fluktuáció, erős „alapszínre” támaszkodhatunk. Vannak olyan tagjaink, akik több évtizede erősítik társulatunkat. Ennek köszönhetően a szerepeket a valós életkorok alapján tudjuk kiosztani, hiszen társulatunk tagjai a legfiatalabbaktól a legérettebbekig lefedik a szerepköröket. (A kezdeti időszakban az idős szerepeket is fiatalok játszották.)

Nevünk az évtizedek alatt többször változott, tükrözve egy-egy korszakunk jellemző arculatát: kezdetben csupán színjátszó kör (1964–1970), majd Ascher Oszkár Irodalmi Színpad (1970–1980), később Ascher Oszkár Színpad (1980–2005), végül Ascher Oszkár Színház (2005–).

Az utóbbi években több díjat, elismerést is kaptunk: 2014-ben bekerültünk a Rákosmenti Települési Értéktárba, 2015-ben pedig az Emberi Erőforrások Minisztériumától „az amatőr színjátszás és a színházi nevelés területén hosszú időn át végzett kiemelkedő tevékenységért, közösségformáló-, értéktéremtő munkáért” Csokonai Vitéz Mihály Közösségi Díjban részesültünk.

Több színművész ezen a színpadon indult el pályáján, többek között Csöre Gábor, Mertz Tibor, Pápai Erika, Újvári Zoltán, a későbbi generációból pedig Georgita Máté Dezső és Szűcs Péter Pál.

Mindig nagy hangsúlyt fordítottunk előadásaink és hétköznapijaink dokumentálására. Kezdetben az úgynevezett 2×8 milliméteres némafilmek őrizték előadásrészletek segítségével csoportunk múltjának emlékét, az 1990-es évektől pedig már vi-

deofelvételekkel is rögzítettük előadásainkat. A technika fejlődésével, lépést tartva a kor igényeivel és lehetőségeivel kialakítottuk honlapunkat, valamint a Facebookon és a YouTube-on is rendszeresen tájékoztatjuk nézőinket az aktualitásokról.

A több évtized történetét több mint ötvenkötetes emlékalbumjaink örökölték meg szakmai elemzésekkel, kritikákkal, anekdotákkal. Anikó töretlen lelkesedéssel írta és állította össze az Ascher Színpad hétköz- és ünnepnapjait, sikereit és buktatóit felelevenítő évadonkénti albumjait, amelyek eleinte még a Fürst Sándor Gimnázium színjátszó szakkörének fallüszágszámaiból álltak össze, a későbbiekben pedig – megtartva a korábbi hagyományokat – évadonként körülbelül tíz számban idézték fel a próbák és az előadások hangulatát. Irodalmi igényességgel, de mindig szubjektív szemüvegen keresztül fogalmazta meg darab- és szerepelemzéseit, színdarabtanulmányait; társrendezőinek előadásairól elemző kritikákat írt, és nem utolsósorban megidézte az „Ascher-bulik”, kirándulások, színjátszó táborok hangulatát. Az albumhoz készített több ezer fotó anyagából több alkalommal kiállítás is rendeztünk. (Az albumok szerkesztését Anikó halála után Timár Tibor vette át.)

Ez a könyv elsősorban ezekre az albumokra épít. Célunk, hogy „lenyomatot” hagyjunk az utókornak: volt egyszer egy amatőr színház a 20. század végén és a 21. század elején Budapesten, „a város peremén”, a XVII. kerületben. Kronológiai sorrendben haladva mutatjuk be, hogyan ágyazódik bele színházunk múltja a kor magyarországi amatőr színjátszásának egészébe, valamint bepillanthat az olvasó a kulisszatitkokba is.

Régi dokumentumokra, albumrészletekre támaszkodva, sok-sok fényképpel illusztrálva idézzük fel hol komolyan, hol humorosan, vidám történetek segítségével színházunk „történelmét”, amelyből akar-

va-akaratlan kirajzolódik ennek a kornak a társadalmi háttere, a valódi történelem is. Nem utolsósorban pedig nyomon követhető Anikó pedagógiai hite, meggyőződése, amely az Ascher Színpad egész tevékenységét évtizedeken keresztül meghatározta, és amelyet igyekszünk a mai napig is átörökíteni az újgeneráció számára.

Vajon a jövő színháztörténésze mit olvas

majd ki ebből a könyvből – akár több száz év távlatából szemlélve?

Kedves Olvasó! Lapozgasd élvezettel ezt a könyvet, éld át velünk ennek a több évtizedes, varázslatos utazásnak minden pillanatát!

Timár Tibor,

az Ascher Oszkár Színház
művészeti vezetője

Mindenki „Anikó nénije”
(1969-ben)